

روایت تاب‌آوری صنایع نساجی

گفت‌وگو با مهندس سیدشجاع‌الدین امامی‌رئوف - دبیر انجمن صنایع نساجی ایران

اشاره:

صنعت نساجی در دوراهی «نوسازی» و «فرسودگی»؛ آیا زنجیره تأمین در حال گسستن است؟ این سوالی است که شاید در ذهن بسیاری از فعالان صنعت نساجی خطور کند. در سپهر صنعت، «تأمین مواد اولیه» و «نوسازی ماشین‌آلات» حکم خون و اکسیژن را برای حیات بنگاه‌های تولیدی دارند.

در این میان، صنعت نساجی ایران که با میراثی از سرمایه‌گذاری‌های قدیمی دست‌وپنج نرم می‌کند، امروز بیش از هر زمان دیگری نیازمند نوسازی است. با این حال، سایه سنگین محدودیت‌های ارزی و پیچ و خم‌های اداری در مسیر ثبت سفارش‌ها، این صنعت اصیل را در تنگنای «استهلاک» گرفتار کرده است. اگر سیاست‌گذاران برای تسهیل ورود تکنولوژی‌های مدرن و تأمین پایدار مواد اولیه چاره‌ای عاجل نبیند، نه تنها فرصت رقابت در بازارهای جهانی از دست خواهد رفت، بلکه چشم‌انداز آینده این صنعت کلیدی نیز در غبار فرسودگی رنگ می‌بازد.

۴ وضعیت فعلی صنعت نساجی ایران را در مقایسه با سال‌های گذشته چگونه ارزیابی می‌کنید؟

صنعت نساجی در سال ۱۴۰۴، نسبت به مدت مشابه سال قبل (به خصوص در حوزه فروش محصولات نهایی همچون پوشاک، کالای خواب، منسوجات خانگی، فرش ماشینی و موکت) با مشکلات خاص و حادتر مواجه بود. دلیل این امر را می‌توان در کاهش درآمدهای خانوار، پایین آمدن قدرت خرید مردم و

قرار گرفتن پوشاک و منسوجات در اولویت‌های غیرضروری سبد خانوار دانست که در کنار جهش‌های ارزی و سیاست‌های کلان دولت در زمینه تکنرخی شدن ارز همراه بود و باعث فشار اقتصادی مضاعف به اقشار مختلف جامعه شد. از سوی دیگر شاهد تثبیت درآمدهای ریالی و افزایش هزینه‌های دلاری و تورم هستیم. مجموع این عوامل به علاوه مسائلی همچون جنگ ۱۲ روزه در خرداد و اثرات و تبعات منفی آن در ماه‌های بعد و تقارن این ایام با مناسبت‌های مذهبی محرم و صفر به افت شدید بازار فروش منسوجات دامن زد. در فصل زمستان با ناآرامی‌های سیاسی-اجتماعی کشور، تعطیلی واحدهای فروشگاهی و اختلال در شبکه‌های فروش اینترنتی و آنلاین مواجه شدیم که بی‌شک در کاهش فروش واحدها اثرگذار بود. به طور کلی داشتن حال خوب به خرید بیشتر کمک می‌کند و در ایامی که جامعه حال خوبی ندارد نباید منتظر افزایش خرید بود.

۴ مهم‌ترین چالش‌هایی که امروز تولیدکنندگان صنعت نساجی با آن مواجه هستند چیست؟

یکی از بزرگ‌ترین چالش تولیدکنندگان به ویژه طی چندماه اخیر، موضوع تأمین مالی هم به لحاظ سیاست‌های بانکی دولت و هم از نظر کاهش ارزش پول ملی و نیاز بیشتر واحدها به تأمین نقدینگی جهت تهیه مواد اولیه و گردش وجوه خود است

چالش دیگر به تخصیص ارزها اختصاص دارد که با توجه به عدم تناسب عرضه و تقاضا در بازار، سامانه‌ها و سیاست‌های مختلف ارزی که دولت اتخاذ کرده، تخصیص ارز به واحدهای تولیدی جهت تأمین مواد اولیه و ماشین‌آلات با مشکلات بسیاری روبروست. در سال جاری موضوع تکنرخی شدن ارز و در ماه‌های منتهی به دی این چالش به اوج خود رسید

«قیمت‌گذاری پایه‌ای محصولات پتروشیمی در بورس» یکی دیگر از چالش‌های تولیدکنندگان نساجی است.

به اعتقاد فعالین بخش خصوصی قیمت پایه اعلام شده چپس پلی‌استر و گرانول پلی‌پروپیلن در بورس باید ۹۵ درصد فوب خلیج فارس باشد در حالی که قیمت پایه محصولات عرضه شده در بورس بسیار بالاتر از نرخ جهانی این محصولات است. مثلاً قیمت جهانی چپس پلی‌استر (که در کشور مجتمع پتروشیمی شهیدتندگویان به عرضه آن در بورس می‌پردازد) ۸۰ سنت است ولی نرخ که صنعتگران بابت تهیه محصول فوق می‌پردازند به مراتب بیشتر از یک دلار است! در واقع با افزایش بیست درصدی قیمت چپس پلی‌استر نسبت به قیمت‌های بین‌المللی روبرو هستیم.

این اختلاف قیمت باعث می‌شود محصولات نساجی با قیمت تمام شده بالاتری به دست مصرف‌کننده برسد و تولیدکنندگان توان رقابتی خود را در مقایسه با کالاهای وارداتی از رویه‌های ته لنجی و قاچاق از دست بدهند

۵ نوسانات اقتصادی و نرخ ارز چه تأثیری بر تولید و قیمت تمام‌شده محصولات نساجی گذاشته است؟

طبعاً ثباتی اقتصاد کلان در کشور می‌تواند به حفظ و ارتقای تولید پایدار در کشور کمک کند ولی طی چند سال اخیر جهش‌های ارزی روند سابق را هم در بخش تأمین مالی مورد نیاز واحدها و هم در زمینه افزایش قیمت مواد اولیه، خدمات و محصول تحت تأثیر قرار داده است. وقتی تمام این موارد را در کنار ثبات درآمد خانوار و کاهش قدرت خرید مردم قرار می‌دهیم، با افت شدید فروش منسوجات و پوشاک مواجه می‌شویم که در حلقه‌های مختلف زنجیره تولید این محصولات اثرگذار است؛ به طوری که بازار شب عید محصولات نساجی و پوشاک با بحران جدی روبرو شد. ناآرامی‌های دی‌ماه طعی‌های مکرر اینترنت، محدودیت‌های استفاده از فضای مجازی و کاهش میل و انگیزه جامعه به خرید را می‌توان به خوب نبودن حال مردم ارتباط داد. فارغ از افزایش قیمت محصولات ناشی از بالا رفتن قیمت مواد اولیه، ثبات درآمدهای خانوار و کاهش شدید قدرت خرید مدیریت منابع مالی خانوار و حذف برخی کالاهای غیرضرور از سبد خرید، باعث شده بخش فروش منسوجات و پوشاک کشور با مشکلات بسیاری روبرو شوند

۶ صنعت نساجی ایران تا چه حد توان رقابت با محصولات خارجی به‌ویژه واردات ارزان قیمت را دارد؟

در حال حاضر مواد اولیه‌ای مانند چپس پلی‌استر (که پتانسیل تولید داخل دارد و توانمندی پتروشیمی‌های کشور در حوزه تولید این محصول به اثبات رسیده است) را گران‌تر از بازار خارجی تهیه می‌کنیم که بی‌شک در افزایش قیمت تمام شده کل زنجیره محصولات اثرگذار است.

منسوجات و پوشاک در کل دنیا به شدت از مسائل مربوط به مد تبعیت می‌کند به همین

دلیل محصولات استوک و خارج از فصل و مد با قیمت‌های غیرواقعی عرضه می‌شوند و با تخفیف‌های بسیار بالا به بازار کشورهایمانند ایران سرازیر می‌شوند. طبعاً رقابت با چنین کالاهایی بسیار دشوار است و در بخش منسوجات و پوشاک شاهد وجود اقلام مختلف وارداتی و قاچاق در کشور هستیم آن هم در حالی که شاید کشور تولیدکننده توان تولید این محصول را با قیمت عرضه فعلی نداشته باشد ولی در صنعتی مانند پتوبافی تولیدات کشور از مزیت رقابتی بسیار خوب کیفی و قیمتی بهره‌مند هستند و با مشابه خارجی قابل رقابت است.

در صنعت پرده‌بافی، تولید پارچه‌های رومبلی، فرش ماشینی و موکت نیز این شرایط مصداق دارد. همچنین طبق آمار در صنایعی که کشور از توان رقابت قابل توجهی برخوردار است؛ پتانسیل صادراتی خوبی وجود دارد. در صنایع واسطه‌ای مانند ریسندگی حدود ۸۵ درصد از نیاز کشور توسط واحدهای داخلی تأمین می‌شود و از نظر کیفی و قیمتی تناسب میان واردات و تولید داخل برقرار است.

در زمینه تولید الیاف پلی‌استر تقریباً خودکفا هستیم و خوشبختانه در زمینه تولید نخ‌های فیلامنتی توانمندی‌های بسیار بالایی وجود دارد، در حوزه صادرات الیاف نیز زمینه رقابت خوبی مهیاست ولی طی سال‌های گذشته میزان تولید مجتمع پتروشیمی تندگویان کفاف نیاز خطوط تولید الیاف پلی‌استر و نخ فیلامنت را نمی‌دهد و نیازمند وجود واحدهای مشابه مجتمع مذکور جهت تولید چپس پلی‌استر هستیم.

این موضوع را در اخبار و گزارش‌های متعددی اعلام کرده‌ایم که در طول سال همیشه چپس پلی‌استر را در بورس تحت شرایط رقابتی تهیه می‌کنیم و افزایش قیمت خرید مواد اولیه خام پایه مانند چپس پلی‌استر باعث افزایش قیمت در طول زنجیره و در نتیجه محصول نهایی می‌شود

۴ نقش سیاست‌های دولتی و حمایت‌های صنعتی در رشد یا رکود این صنعت را چگونه می‌بینید؟

واقعیت این است که در روند تولید شاهد سیاست‌های حمایتی دولت نیستیم! رویه ثابت و مشخصی برای صنعت و اقتصاد کشور وجود ندارد و این ناپایداری و عدم ثبات در زمینه‌های مختلف سیاست‌های ارزی، بانکی و صنعتی نشان می‌دهند که فاقد برنامه منسجم برای توسعه صنعتی و اقتصادی هستیم امیدوار بودیم برنامه توسعه هفتم که به موضوعات تولید و صنعت کشور به خصوص صنعت نساجی توجه ویژه شده بود؛ طبعاً برای آغاز یک حرکت برنامه‌ریزی شده و قانون‌مند برای توسعه این صنعت باشد اما متأسفانه در سال نخست اجرای این برنامه که پشت سر گذاشتیم، شاهد وقوع اتفاق خاصی در این زمینه نبودیم.

فکر می‌کنم سرمایه‌گذار و سرمایه‌سیر خود را جهت کسب سودآوری بیشتر به شرط ایجاد امنیت پیدا می‌کنند ولی ناپایداری در سیاست‌های توسعه صنعتی و عدم پایداری دولت‌های مختلف به اجرای این برنامه‌ها و سیاست‌ها، تغییرات مکرر قوانین و مقررات و دستورالعمل‌ها و سیاست‌ها باعث شده نتوانیم در بخش صنعت کشور (به خصوص صنعت نساجی) عملکرد موفقیت‌آمیزی داشته باشیم و اگر دولت برنامه‌ای برای حمایت‌های مستقیم در این زمینه ندارد، حداقل دست‌اندا‌زهای بیشتری برای فعالین اقتصادی و صنعتی به وجود آورد

۴ ظرفیت صادراتی صنعت نساجی ایران در حال حاضر چقدر است و مهم‌ترین بازارهای هدف کدام‌اند؟

ایران با جمعیت حدود ۹۰ میلیون نفر یکی از بازارهای بزرگ مصرف‌کننده محصولات نساجی و پوشاک به شمار می‌آید و به همین دلیل انبوهی از پوشاک و منسوجات قاچاق خارجی وارد کشور می‌شوند. میانگین صادرات

محصولات نساجی و پوشاک ایران، حدود ۶۰۰ میلیون دلار است که بخش بزرگ آن را صادرات فرش ماشینی و موکت تشکیل می‌دهد (حدود ۳۵۰ میلیون دلار مجموع صادرات این دو قلم) صادرات منسوجات کالای خواب مانند پتو و همچنین الیاف پلی‌استر و نخ فیلامنتی نیز صادرات انجام می‌شود. حدود ۷۰ میلیون دلار به صادرات پوشاک اختصاص دارد که باتوجه به بازارهای منطقه‌ای و قرابت‌های فرهنگی در صورت رفع موضوعات مرتبط با تحریم‌ها، رفع تعهد ارزی و سهولت نقل و انتقال ارز این مقادیر قابل افزایش است. به ویژه در زمینه صادرات فرش ماشینی و موکت که در بازه زمانی یک تا دو سال امکان رشد صد درصدی در صادرات این محصولات دور از دسترس نیست

۴ به نظر شما چه موانعی باعث شده برندهای ایرانی در بازارهای جهانی کمتر شناخته شوند؟

شاید مهم‌ترین مانع در این بخش، ضعف در برندسازی و بازاریابی بین‌المللی باشد. هنوز در زمینه توسعه صادرات به صورت برنامه‌ریزی شده و علمی فعالیتی انجام نشده است. تأسیس کنسرسیوم‌های صادراتی و ورود به حوزه صادرات و تولید کالاهای صادرات محور می‌تواند روند جدیدی برای کشور ایجاد نماید. نگاه تولیدکنندگان به مقوله صادرات همچنان سنتی است و با عمق و فعالیت‌های مطالعاتی نسبت به تولید محصولات صادرات‌محور اقدام نمی‌کنند.

به‌هرحال اطلاع‌دارید که بخشی از صادرات کشور هنوز فروش‌های ریالی است که توسط تجار خارجی انجام می‌گیرد اما برای توسعه صادرات نیازمند حضور در بازارهای مختلف و شناسایی سلا‌یق مصرف‌کنندگان، طراحی محصول منطبق با نیاز بازار هدف و تولید صادرات‌محور برای بازارهای خاص خود داریم.

برای دستیابی به این شرایط باید صادرات را از

شکل و سیاق سنتی به شرایط جدیدتر تغییر دهیم نکته دیگر این‌که مسائل و چالش‌های بین‌المللی ایران و موضوعات مرتبط با تحریم‌ها و محدودیت‌های بازار مصرف آن، شرایط فعلی را برای کشور رقم زده است به‌طوری‌که بخش عمده‌ای از صادرات ما به عراق، افغانستان و کشورهای آسیای میانه صورت می‌گیرد.

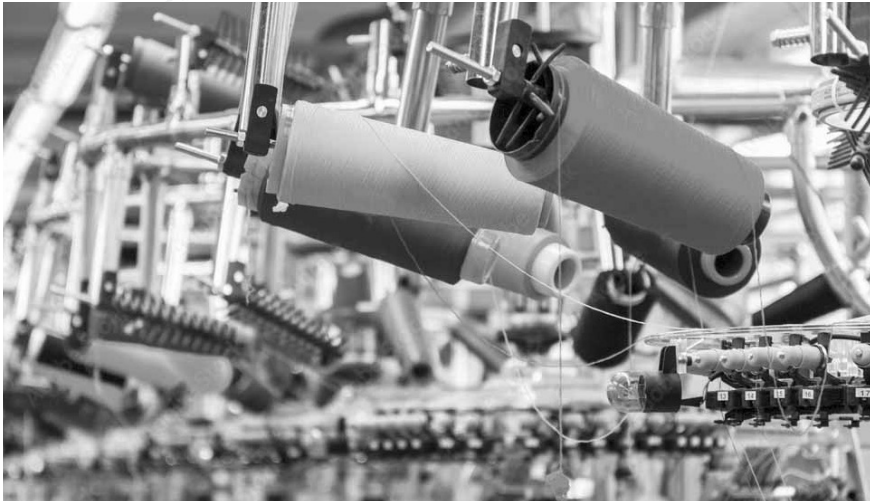
بی‌شک تغییر این بازارها می‌تواند منجر به تغییر تنوع سلا‌یق مشتریان و طبعاً تنوع طرح‌ها و محصولات تولیدی شود. فراموش نکنیم شرایط بین‌المللی حاکم بر روابط بین‌الملل کشور مانع بزرگی سر راه تولیدکنندگان محسوب می‌شود. موضوع بعدی، حمایت‌های دولتی در توسعه صادرات است.

وجود مراکز تجاری، فعالیت راینان اقتصادی و همراهی سفارتخانه‌های ما در کشورهای مختلف مجموع عواملی است که باید در کنار کنسرسیوم‌های صادراتی مورد توجه قرار گیرد

۴ مشکل تأمین مواد اولیه تا چه اندازه بر تولیدکنندگان اثر گذاشته است؟

«تهیه مواد اولیه» و «تأمین ماشین‌آلات» دو موضوع بسیار مهم اثرگذار در حوزه تولید و صنعت است. به خصوص در صنعت نساجی که شاهد سرمایه‌گذاری‌های نسبتاً قدیمی‌تر هستیم و نوسازی و بازسازی خطوط تولید این صنعت بیش از هر زمان دیگری ضروری به نظر می‌رسد که متأسفانه در شرایط فعلی به دلیل محدودیت‌های ارزی و سخت‌گیری‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت در ثبت سفارشات و تأمین ارز واحدهای تولیدی این موضوع باعث شده تولیدکنندگان با چالش جدی در این زمینه مواجه باشند.

به همین دلیل دولت باید اهتمام بیشتری برای تأمین مواد اولیه واحدهای تولیدی، تأمین ارز مورد نیاز برای بازسازی و نوسازی و

ورود تکنولوژی‌های جدید و ماشین‌آلات مدرن به کشور به عمل آورد تا از استهلاك صنایع کشور جلوگیری به عمل آید و بتوان برای سال‌های آینده، برنامه‌ریزی‌های موفق‌تری مدنظر قرار داد

۴ انجمن صنایع نساجی ایران در حمایت از فعالان این حوزه چه اقداماتی انجام داده یا در دست اجرا دارد؟

انجمن صنایع نساجی ایران به‌عنوان یکی از قدیمی‌ترین، بزرگ‌ترین و شاید اثرگذارترین تشکلهای صافی کارفرمایی در کشور در تمام موضوعاتی که مورد اشاره قرار گرفت، به‌عنوان نماینده بخش خصوصی صنایع نساجی پیگیر مطالبات صنعتگران از دولت است

این تشکل به لحاظ ماهیت فعالیت خود، همکاری‌های گسترده با اتاق‌های بازرگانی و تشکلهای همکار دارد؛ امیدوار است بتواند مطالبه‌گر خواسته‌ها و نیازهای صنعت نساجی از مجموع حاکمیت باشد

به هر حال حضور انجمن صنایع نساجی ایران در جلسات متعدد با ذی‌نفعان این صنعت و بخش‌های مختلف دولتی برای برنامه‌ریزی و تسهیل در فضای کسب و کار کشور در دستور کار این تشکل قرار دارد. انجمن صنایع نساجی ایران دارای یک بخش بسیار توانمند تحت عنوان «مرکز مطالعات آماری و راهبردی صنعت نساجی» است که به جمع‌آوری، تحلیل و پایش آمارها و اطلاعات مختلف مرتبط با تولید و تجارت داخلی و بین‌المللی می‌پردازد و متناسب با آن مطالبات خود را از بخش‌های مختلف دولتی پیگیری می‌کند.

انجمن بسیار مصمم است تا در برنامه توسعه هفتم، صنایع نساجی و پوشاک به‌عنوان یکی از اولویتهای صنعتی انتخاب شود و در نقشه جامع توسعه صنعتی کشور مورد توجه قرار گیرد که خوشبختانه این اتفاق افتاد و امیدواریم در ادامه نقش پر رنگ‌تری در این

حوزه ایفا نماید
است که متأسفانه در ابتدای اجرای برنامه توسعه هفتم شاهد فاصله فراوان با اهداف پیش‌بینی شده هستیم

۴ اگر قرار باشد یک مطالبه فوری از سیاست‌گذاران مطرح کنید، مهم‌ترین آن چه خواهد بود؟

صدای بخش خصوصی شنیده و مشارکت فعالین آن جلب گردد؛ به این ترتیب شرایط تولید و تجارت کشور متحول خواهد شد. در حال حاضر مهم‌ترین موضوعی که صنعتگران و تولیدکنندگان کشور با آن درگیرند، مسائل مربوط به تأمین منابع مالی است که کاهش ارزش پول ملی، اثرات نامطلوبی بر آن گذاشته است.

مطالبه بعدی به تخصیص ارزها و ثبت سفارشات جهت تأمین مواد اولیه و ماشین‌آلات اختصاص دارد که با مشکلات بسیار جدی در این بخش مواجهیم.

همچنین قیمت‌گذاری پایه محصولات پتروشیمی در بورس کالا و تأمین مواد اولیه مورد نیاز هم در ماه‌های اخیر با دردسرهای فراوانی انجام می‌گیرد.

در مجموع اگر مسائل مرتبط با سیاست‌های بین‌المللی و تحریم‌ها را کمرنگ کنیم، بی‌شک در زمینه تولید و تجارت نساجی موثر است.

مطالبات انجمن صنایع نساجی ایران از بخش‌های مختلف دولت در جلسات متعدد با معاون اول رئیس‌جمهور، وزیر صنعت، معدن و تجارت، مدیران و مسئولین دستگاه‌های ذی‌ربط، مطرح و منجر به اخذ مصوبات خوبی شده هر چند در اجرا موفق نبوده و نتوانسته تسهیلات و مصوبات پیش‌بینی شده را به منظور بازسازی و نوسازی خطوط تولید واحدهای نساجی و تأمین نقدینگی مورد نیاز صنعتگران، تخصیص ارزها و تأمین مواد اولیه دریافت نماید و همچنان این موضوعات را مورد پیگیری جدی قرار می‌دهد.

امیدوارم مجموع تلاش‌های انجمن صنایع نساجی ایران برای تسهیل شرایط فعلی جهت تولید و کسب و کار منتهی به نتایج اثربخش و موثر شود و شرایط بهتری برای واحدهای تولیدی فراهم گردد

۴ چشم‌انداز صنعت نساجی ایران در پنج سال آینده را چگونه پیش‌بینی می‌کنید؟

برای دستیابی به شرایط مطلوب جهت تأمین منسوجات و پوشاک کشور و توسعه صادرات فعلی در بازه زمانی پنج‌ساله نیازمند سرمایه‌گذاری ۵ میلیاردی دلاری (سالیانه یک میلیارد دلار در بخش‌های مختلف صنعت نساجی و پوشاک) هستیم اما پیش‌بینی از چشم‌انداز منوط به تحقق عوامل مختلفی